

AINEKAVA
INIMESEÕPETUSE AINEKAVA ÜLDOSA
(1.-3. KLASS)

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA ÜLDOSA 1.-3. klass

ÜLDALUSED

1. Inimeseõpetus põhikoolis ja gümnaasiumis

1.1. Inimeseõpetuse eesmärk on eelkõige õpilase tervikliku isiksuse, üldinimlike väärtuste ja sotsiaalse kompetentsuse arendamine.

1.2. Inimeseõpetuse ainete õpetus on isiksusekeskne, rõhuasetusega väärtuskasvatusel. Õpetuses liigutakse tervikliku *mina* poole ning situatiivselt vahetu ümbruse tajumiselt ühiskonna sotsiaalsele tunnetusele. Väärtustatakse sotsiaalselt efektiivseid käitumisoskusi, positiivse minapildi kujunemist, tolerantsust ning üldinimlikke väärtusnorme.

1.3. Inimeseõpetuse ainete õpetamisel on olulised nii teadmiste-oskuste kujundamine kui ka õpilaste kõlbelis-väärtuseline areng. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine peavad toimuma demokraatlikus ja üksteist mõistvas koostööõhkkonnas ning olema suunatud positiivsele mõtlemisele oma toimetulekuvõimaluste üle.

1.4. Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, selle põhiteemasid käsitletakse igal järgneval kooliastmel uuest vaatenurgast, arvestades vanuseastmele olulisi probleeme. Inimeseõpetuse eesmärgiks I kooliastmes on õpilase mina-pildi kujundamine ning enese suhestamine pere, kodu ning ühiskonnaga. II kooliastmes on kaks inimeseõpetuse kursust, mille raames käsitletakse tervise ja suhtlemise problemaatikat. III kooliastme inimeseõpetuse kursus käsitleb murdealise probleeme. Gümnaasiumis on üks kohustuslik inimeseõpetuse kursus, vastavalt kooli valikule kas perekonnaõpetus või psühholoogia.

1.5. Inimeseõpetuse ainete õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärgiks on saada ülevaade ainetes püstitatud eesmärkide saavutamisest, õpilase individuaalsest arengust ning saadud teabe kasutamine õppeprotsessi tulemuslikumaks kavandamiseks. Inimeseõpetuse ainetes võib hinnata õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, aga mitte hoiakuid.

1.6. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised, sisaldama nii suulist kui ka kirjalikku küsitlust, praktilisi ülesandeid ja tegevusi.

2. Põhikooli õppe-eesmärgid

Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- õpib tundma ja teadvustama oma mina, oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- õpib tundma oma keha ja oskab selle eest hoolitseda;
- oskab hoida puhtust ja korda;
- teadvustab ennastkahjustava käitumise kahjulikku mõju organismile, teab ja oskab määratleda uimastitega seotud riske ning oskab langetada otsuseid uimastitega seotud olukordades;
- õpib probleeme ja olukordi hindama teiste inimeste seisukohalt, aktsepteerib inimeste erinevusi, on tolerantne;
- õpib teistega arvestama, on koostöövõimeline, peab kinni kokkulepetest, vastutab oma tegude eest; on valmis suhtlema;
- õpib tundma ja järgib üldkehtivaid käitumisnorme ja -reegleid; tuleb oma emotsioonidega toime kaaslasid häirimata;
- hakkab väärtustama perekonda, kodu ja kodumaad;
- mõistab murdeast tulenevaid võimalusi ja ohte, iseenda otsustavat osa oma tuleviku kujundamises;
mõistab seksuaalsuse olemust ja sellega kaasnevat vastutust;
- tajub enesekasvatuse vajalikkust ja võimalusi, oskab rakendada enesekasvatuse võtteid;
- õpib oma tegevusi planeerima.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 1.–3. KLASSILE

1. Õppetegevus

1.1. I kooliastme teemade valikul on lähtunud printsiibist lähemalt kaugemale. I kooliastmes on otstarbekas alustada emotsionaalsel tasandil isamaalist kasvatust; inimestevaheliste erinevuste käsitlemist väärtuste, mitte puudustena; tervislike eluviiside väärtustamist ja sellega seonduvaid konkreetseid harjumusi. Seega juhatab õpetus I kooliastmes sisse nii inimese- kui ka ühiskonnaõpetuse algtõdedesse. Tutvustatakse põhimõisteid ja õpitakse neid kasutama.

1.2. Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamatest komplitseeritumateks, ent peavad aine objektist lähtuvalt olema õpilase jaoks mõistetavad ja tähenduslikud – toetama arusaama õpitava vajalikkusest. I kooliastmel on otstarbekas kõnelda ajast ja lubadustest kinnipidamisest, kuulamisoskusest. Eakohane on vestlus, millega selgitatakse välja õpilaste teadmised käsitletavas küsimuses, julgustatakse neid sõna võtma, kujundatakse kaaslaste eesmärgistatud jälgimise ning üksteisega arvestamise oskust. Keerukamate küsimuste käsitlemisel on kõige otstarbekam õpetaja jutustus. Õpetaja saab õpilase mõttetööd juhtida vestluse ja vestlema ärgitavate tekstide abil (jutustades lugusid tegelikust elust või suunates õpilasi lugema, samuti meenutades vajalikke situatsioone lapse kogemustest või kirjandusest). Sel kombel saab lapse ette tuua probleemülesanded, millele vastuste otsimine võib toimuda individuaalselt, rühmatööna või ühises arutluses. Loovtööd, eriti joonistamine käsitletaval teemal (nt ennast, perekonda, kodu, sõpru jne) aitavad probleemidesse süveneda. Soovitav on kaasa haarata ka lapsevanemaid (eestkostjaid, hooldajaid). Koduülesannetena võib õpilastel paluda esitada küsimusi vanematele või isegi vanavanematele. Inimeseõpetuse ainete õpetamisel kasutatakse aktiivõppe meetodeid: rühmatööd, arutlusi, samuti praktilisi õppusi ja õppekäike. Soovitav on kasutada rollimänge, eriti suhtlemis- ja käitumisoskuste harjutamiseks. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

2. Õppesisu

2.1. MINA. *Mina* erinevused ja sarnasused teiste inimestega. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus. Eneseteadvus ja enesehinnang. Lapse õigused, kohustused ja kaitse.

2.2. MINU KEHA. Keha eest hoolitsemine. Terve ja haige inimene. Tervislik eluviis. Isiklik hügieen. Ohud tervisele. Abi saamise võimalused. Esmaabi. Liikumine ja tervis. Kahjulikud harjumused.

2.3. MINA JA MEIE:

- minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste aitamine. Sallivus. Oskus panna end teise olukorda. Oma vigade ja süü tunnistamine. Vabandamine. Leppimine. Ausus ja õiglus vastukaaluks ebaõiglusele, kaebamisele ja tagakiusamisele. Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallega. Muredest rääkimine ja oma tunnete väljendamine. Abi otsimise ja leidmise võimalused;
- minu hea ja halb käitumine, õige ja vale käitumine. Käitumine, selle mõju ja tagajärjed. Käitumisreeglid. Käitumisnormide tähendus ja vajalikkus koolis, kodus ja väljaspool kodu;
- mäng ja töö. Õppimine. Meeskonnatöö tähtsus ja reeglid: tähelepanelikkus, teistega arvestamine, tööjaotus, kohusetunne, jagatud vastutus. Keeldumine kahjulikust/kahjustavast ühistegevusest.

2.4. MINA JA MINU PERE. Vanemad, õed, vennad. Vanavanemad ja teised sugulased. Sugupuu. Pereliikmete rollid. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Pereliikmetega arvestamine. Pereliikmete lahkumine ja lein. Uus pereliige. Vanemate töö. Kodused tööd. Kodu traditsioonid. Koduümbus. Naabrid ja naabruskond. Kodutus. Lastekodu.

2.5. INIMENE JA TEAVE, AEG JA ASJAD:

- teave ja teabeallikad, nende kasutamine. Reklaami eesmärk ja mõju;
- aja planeerimine, oma tegevuse kavandamine, täpsus, lubadused, vastutus. Hinnangu andmine oma tegevusele;
- minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Suhtumine asjadesse ja teiste töösse. Raha. Raha teenimine, hoidmine, kulutamine, laenamine. Arvestamine teiste inimeste vajadustega. Kulutuste planeerimine.

2.6. MINA JA TURVALISUS:

- ohud: tuleohutus, looduslikud ohud ja ohtlikud ained ning abi kutsumine. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ahistamise probleem;
- liiklusreeglid. Politsei. Laste usaldustelefon. Turvakodu. Sotsiaalne hädaabi.

2.7. EESTIMAA MEIE KODUNA. Küla. Vald. Linn. Maakond. Riik ja selle kaitse. Seadused kui ühiskonnaelu reeglid. Eesti Vabariigi ja kodukoha sümbolid. Riigikogu. Valitsus. President. Eestimaa rikkus: loodus, inimesed, kultuur, haridus. Elukutsed. Kodukoha ja Eesti riigi tuntud inimesed. Tavad, pühad ja kombed. Eesti vähemusrahvused. Naaberriigid. Meie välismaal ja teised meie hulgas. Sallivus erinevate kultuuride ja rahvuste suhtes.

3. Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- teab, kuidas hoida tervist;
- teab, mis on ennastkahjustav käitumine;
- oskab ohuolukorras abi kutsuda;
- teab, mis on perekond, kodu, kodukoht, kodumaa, riik;
- teab kodukoha ja Eesti riigi tuntud inimesi;
- tunneb Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike;
- teab kõlbelise käitumise norme ja käitumisreegleid;
- oskab suhelda ja käituda, teistega arvestada;
- teab, mis on ausus, õiglus, kohustused ja vastutustunne;
- oskab teha koostööd, suhelda ja teistega arvestada;
- oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- oskab planeerida oma aega ja tegevusi;
- oskab hinnata asjade ja raha väärtust;
- teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- mõistab oma õigust jääda eriarvamusele ja keelduda ühistegevusest, kui see on ennastkahjustava iseloomuga;
- oskab leida vajalikku infot erinevatest teabeallikatest.